

Планети съседи

Rosa M. Ros, Ricardo Moreno

*International Astronomical Union
Polytechnical University of Catalonia, Spain
Colegio Retamar de Madrid, Spain*

Обосновка

- Този материал е предназначен за учители на деца преди начално училище. Част от съдържанието е представено, за да даде на учителя повече ресурси, въпреки че може да е твърде амбициозно за такива малки деца, но въпросите, които понякога могат да задават, изискват по-широки познания, за да могат да обяснят строго проблемите, които могат да възникнат.

Цели

- Покажете по прост начин значението на данните за планетите от Слънчевата система, които често се появяват в текстовете.
- Представете, като играете, набора от движения на Слънчевата система.
- Открийте повърхността на Луната.
- Помислете за повърхностите на някои планети и лунни.

Слънчева система

- Моделите, които са само ръчна работа, не са ни достатъчни
- Искаме модели с повече съдържание, което ни позволява да покажем някои специфични характеристики

Дейност 1: Разстояния до Слънцето

Mercury	57 900 000 km		6 cm	0.4 AU
Venus	108 300 000 km		11 cm	0.7 AU
Earth	149 700 000 km		15 cm	1.0 AU
Mars	228 100 000 km		23 cm	1.5 AU
Jupiter	778 700 000 km		78 cm	5.2 AU
Saturn	1 430 100 000 km		143 cm	9.6 AU
Uranus	2 876 500 000 km		288 cm	19.2 AU
Neptune	4 506 600 000 km		450 cm	30.1 AU

Деятност 1: Разстояния до Слънцето

- Астрономическите единици за разстояние (AU) се използват за измерване на разстояния в Слънчевата система. Един AU съответства на разстоянието от Земята до Слънцето, 150 милиона километра.
- Ако използваме ролка тоалетна хартия, където са маркирани единиците хартия за всяка употреба, можем да отбележим разстоянията на планетите от Слънцето по много прост начин.

Деятност 1: Разстояния до Слънцето

- Меркурий е малко по-малко от половината от единицата, Венера на три четвърти (половината от половината, която остава да достигне единицата), Земята на единицата, Марс на една и половина единици, Юпитер на малко повече от 5 единици, Сатурн с малко над 9 единици и половина, Уран с малко над 19 единици и накрая Нептун с малко над 30 единици.
- Това е прост начин да видите, че първите 4 планети са близо, а другите са все по-далеч и по-далеч.

Дейност 2: Диаметри

Sun	1 392 000 km		139.0 cm
Mercury	4 878 km		0.5 cm
Venus	12 180 km		1.2 cm
Earth	12 756 km		1.3 cm
Mars	6 760 km		0.7 cm
Jupiter	142 800 km		14.3 cm
Saturn	120 000 km		12.0 cm
Uranus	50 000 km		5.0 cm
Neptune	45 000 km		4.5 cm

Дейност 2: Диаметри

Тениска с мащабиран диаметри на планетите

Общ модел с мащабиран диаметър с планетите, залепени върху Слънцето.

Дейност 3: Модел на диаметри и разстояния

Sun	1 392 000 km			25.0 cm	
Mercury	4 878 km	57 900 000 km		0.1cm	10 m
Venus	12 180 km	108 300 000 km		0.2 cm	19 m
Earth	12 756 km	149 700 000 km		0.2 cm	27 m
Mars	6 760 km	228 100 000 km		0.1 cm	41 m
Jupiter	142 800 km	778 700 000 km		2.5 cm	140 m
Saturn	120 000 km	1 430 100 000 km		2.0 cm	250 m
Uranus	50 000 km	2 876 500 000 km		1.0 cm	500 m
Neptune	45 000 km	4 506 600 000 km		1.0 cm	800 m

Обикновено няма училищен двор, който да
достига разстояние отвъд Марс

Дейност 3: Модел на диаметри и разстояния в двора

- Поставяме дете в ъгъл на двора с баскетболна топка.
- Друго момче/момиче стои на 10 крачки с карфица за глава в ръка. Ние считаме, че 1 крачка за възрастен се равнява на един метър (за деца ще е по-малко, но това няма голямо значение, защото подготвяме умален модел).
- Главата на карфицата ще бъде Меркурий.
- Друго момче/момиче в друга посока на 19 крачки с карфица с дебела глава, представляваща Венера.

Дейност 3: Модел на диаметри и разстояния в двора

- Друго дете с карфица с дебела глава ще тръгне в друга посока, като брой до 27 крачки и представлява Земята.
- Друго дете с карфица на главата, разположена на 41 крачки, ще бъде Марс.
- И така нататък, топка за голф на 140 крачки е Юпитер, топка за пинг-понг на 250 крачки е Сатурн, а две топчета представляват Уран и Нептун съответно разположени на 500 и 800 крачки.

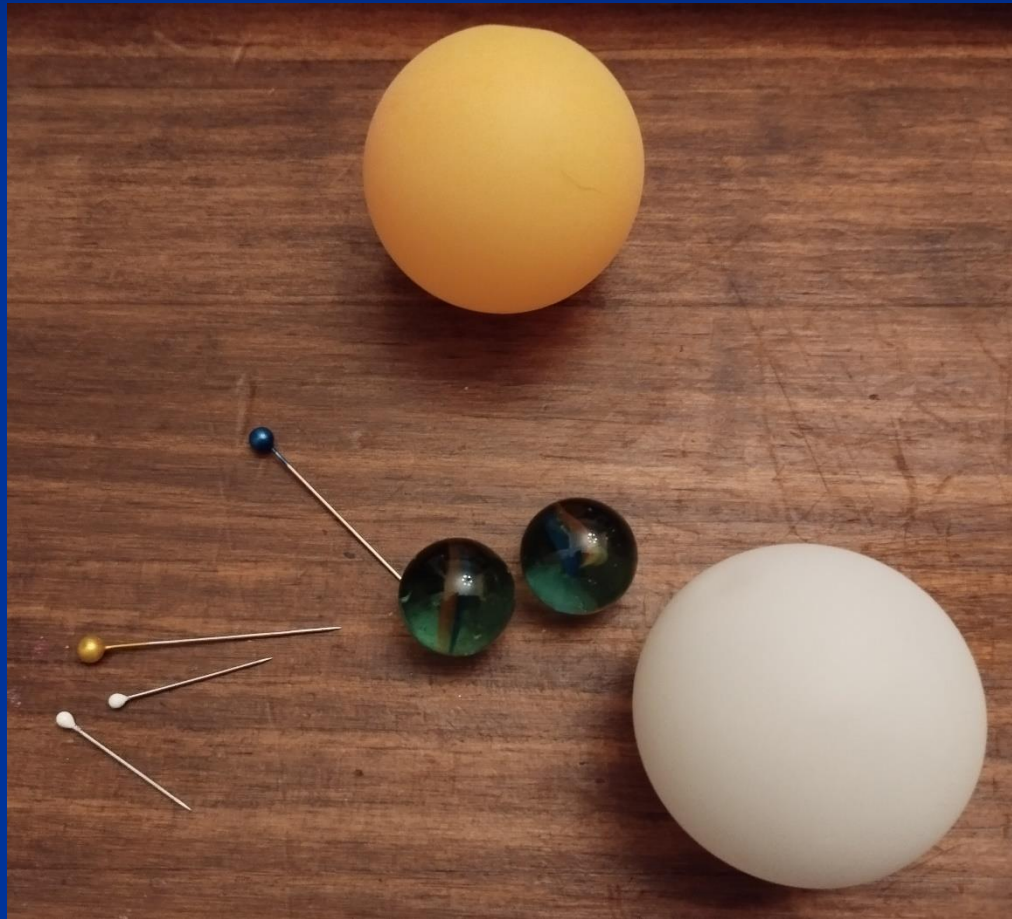

Дейност 3: Модел на диаметри и разстояния в двора

Очевидно е невъзможно да организираме такъв модел в училищен двор, защото е твърде малък и не можем да изпратим дете толкова далеч...но когато дворът е завършен, можем да им кажем, че Юпитер е в къщата на портата на училището. или че Сатурн е в магазина за сладолед и т.н... идеята е да споменават места, които познават

Дейност 3: Модел на диаметри и разстояния в двора

Activity 4: Model of distances with movement

- We painted a circle on the floor of the patio with chalk to represent the orbit of each planet centered on the Sun.

Activity 4: Model of distances with movement

Mercury	57 900 000 km		6 cm	0.4 AU
Venus	108 300 000 km		11 cm	0.7 AU
Earth	149 700 000 km		15 cm	1.0 AU
Mars	228 100 000 km		23 cm	1.5 AU
Jupiter	778 700 000 km		78 cm	5.2 AU
Saturn	1 430 100 000 km		143 cm	9.6 AU
Uranus	2 876 500 000 km		288 cm	19.2 AU
Neptune	4 506 600 000 km		450 cm	30.1 AU

Деятност 4: Модел на разстояния с движение

- Доброволецът действа като планета и ще се движи, като следва тебеширената линия, докато обиколи напълно Слънцето. Това е транслационно или годишно движение.
- Друг доброволец прави същото, но също с едновременно въртливо движение върху себе си. Симулира ежедневно ротационно движение. Трети доброволец кръжи около втория: това е Луната около планетата.

Деятност 4: Модел на разстояния с движение

- Необходимо е да се отбележи, че при тези движения някои могат да преминат пред другите или в средата на посоката, в която се намират други планети и да се покрият една друга: възникват транзити и затъмнения.

Деятност 5: Модел на орбитален период

- Постъпателното движение е по-бързо за вътрешните планети и по-бавно за външните.
- Ще симулираме тази ситуация с прост модел. Хващаме въже в противоположния край, към което сме закрепили гайка и го караме да се върти като прашка над главата ни

Деятност 5: Модел на орбитален период

- Когато пуснем въжето, ще видим, че отнема повече време, за да направим пълен кръг (орбита).
- Ако махнем въжето, обръщането отнема по-малко време (добре е да прекарате въжето през вътрешната част на малка тръба, за да не нарани ръката, ако въжето се сваля бързо)

Дейност 6: Земни и газообразни планети

Меркурий	5.41 g/cm ³	4 878 km
Венера	5.25 g/cm ³	12 180 km
Земя	5.52 g/cm ³	12 756 km
Марс	3.90 g/cm ³	6 760 km

Юпитер	1.33 g/cm ³	142 800 km
Сатурн	0.71 g/cm ³	120 000 km
Уран	1.30 g/cm ³	50 000 km
Нептун	1.70 g/cm ³	45 000 km

Дейност 6: Земни и газообразни планети

Земни планети

- Меркурий, Венера, Земя и Марс.
- По-малки и по-близо до Слънцето.
- Без или с няколко спътници (съответно 0, 0, 1 и 2)

Газови планети

- Юпитер, Сатурн, Уран и Нептун.
- По-големи и по-далеч от Слънцето.
- С много спътници
- С пръстени от лед и прах

Дейност 6: Земни и газообразни планети

Земни планети

- Модел на Земята с моделин (пластелин) или глина с диаметър 2,6 см

Credit: NASA

Дейност 6: Земни и газообразни планети

Газови планети

- Модел Юпитер с фолио с мехурчета, 28,5 см в диаметър

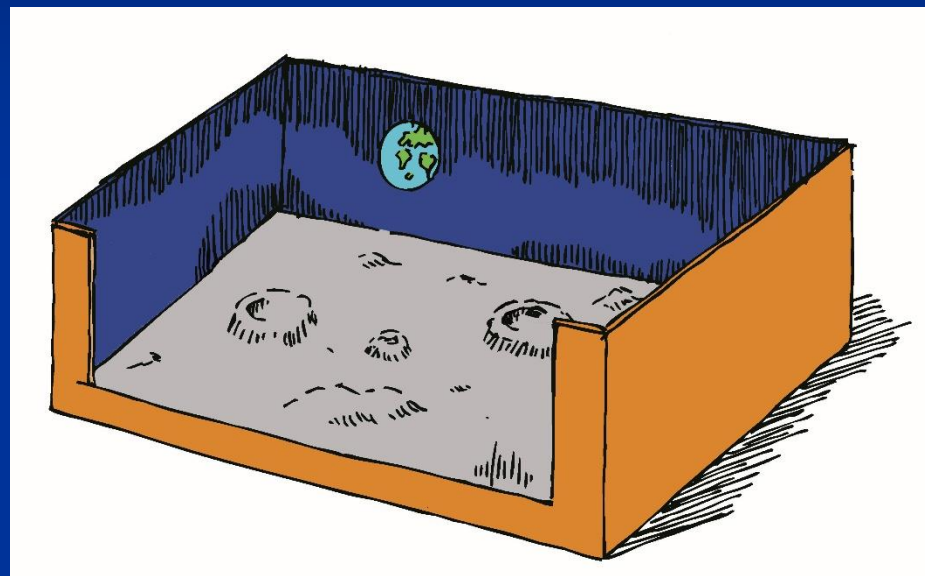

Credit: NASA

Деятност 7: Диорами

- Знаем как изглежда повърхността на Земята, Луната и Марс.
- Изработваме диорами на всяко от тези места. Ние симулираме повърхността с кратери или не и рисуваме небето.

- Светлината на Слънцето е цветна. В атмосферата на Земята, поради нейния състав, сините са "победили", в тази на Марс са "спечелили" розовите, а на Луната няма атмосфера и небето изглежда черно

Дейност 7: Диорама на Марс

Credit: NASA

Повърхността на Марс е червеникава поради железни оксиди.

Credit: NASA

Атмосферата на Марс е много слаба и има много прах в суспензия, така че небето изглежда розово-оранжево. Трябва да нарисувате небето в розово или оранжево. Можете да поставите „роувър“, чийто дизайн не е необходимо да бъде аеродинамичен!

Дейност 7: Диорама на Марс

Пример за червеникавата повърхност на Марс, розовата атмосфера и неаеродинамичния „роувър“

Дейност 7: Диорама на Луната

Ние симулираме повърхността на Луната с цимент на прах, пепел или с брашно и какао. Трябва да има кратери.

Credit: NASA

На Луната, като няма атмосфера, трябва да боядисаш небето в черно и може би... да сложиш космонавт във водолазен костюм, няма въздух за дишане.

Credit: NASA

Деятност 7: Диорама на Луната

Пример за повърхността на Луната с кратери, черно небе и астронавт във водолазен костюм, защото няма въздух за дишане.

Дейност 7: Диорама на Земята

Земната повърхност обикновено има растителност и можете да поставите някое животно, това е планетата на живота и може би... аеродинамична кола

Credit: Martingraf

Credit: Pixabay

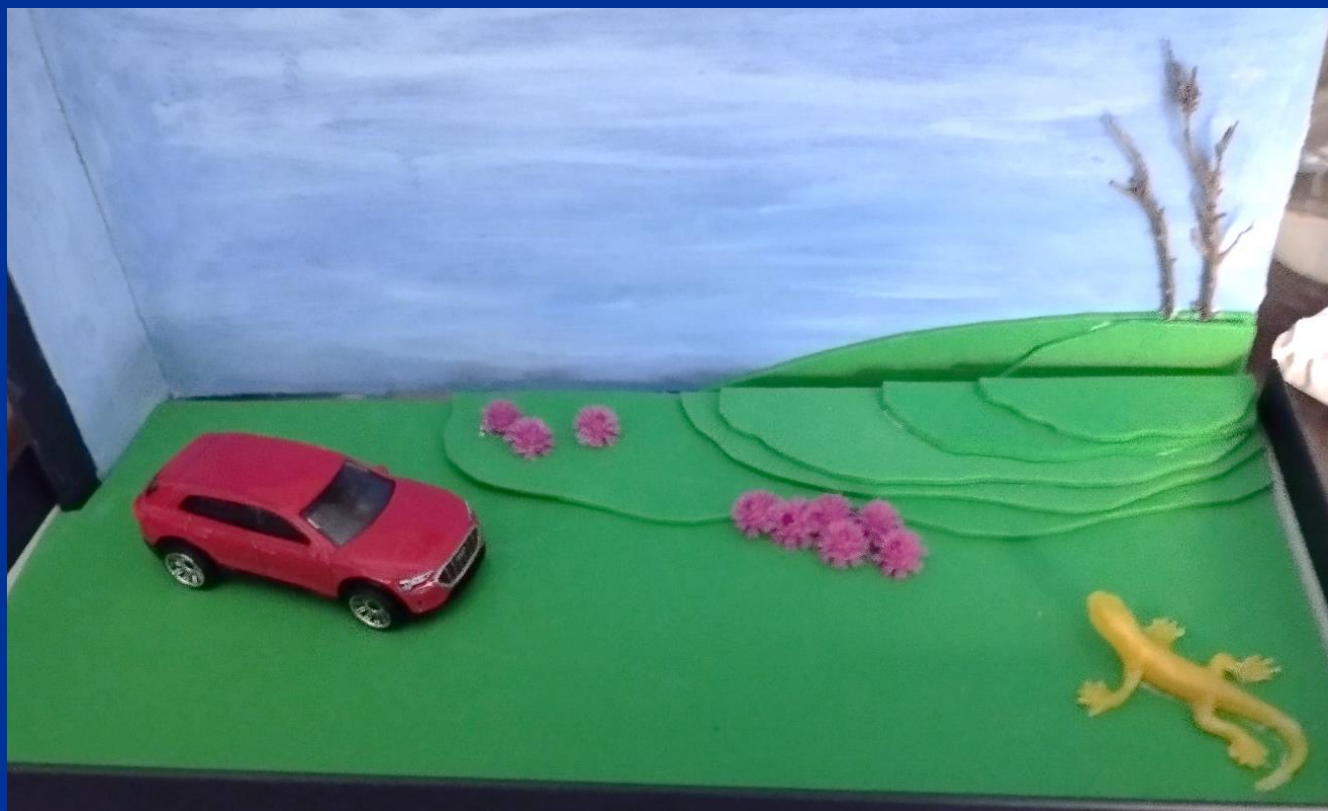

Атмосферата на Земята е много по-плътна от тази на Марс. Трябва да нарисувате небето синьо.

Деятност 7: Диорама на Земята

Пример за земна повърхност със синьо небе, растителност и някои малки животни и аеродинамична кола

Мирис на Луната

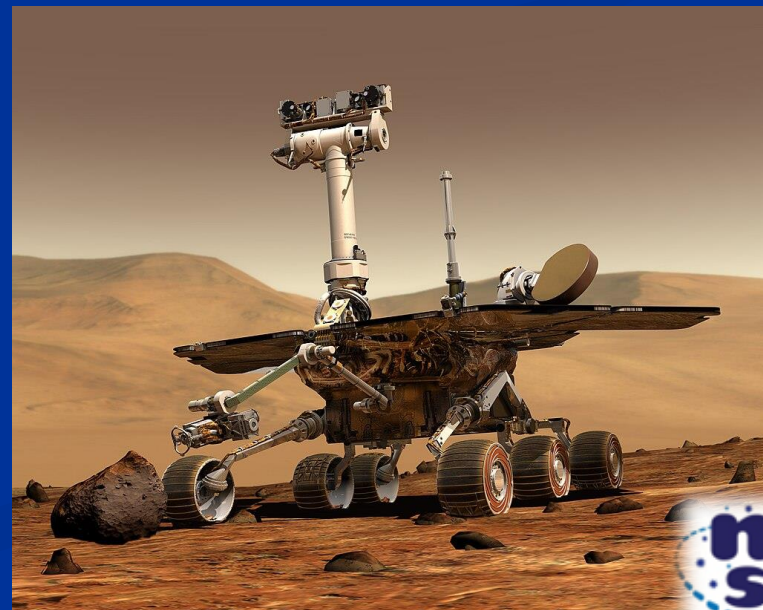

- На Луната без атмосфера не можете да помиришете нищо.
- Астронавтите, които са ходили на Луната, са се върнали в модула с малки количества лунен прах в костюмите си и повечето от тях са съгласни, че миризмата му напомня на смес от пепел и „изгорял барут“, като „пепел от комини“.

Мирис на Марс

„Марсоходите“ разкриха, че марсианската атмосфера е богата на CO_2 (96%), който не допринася с никакъв аромат за околната среда, но също така се състои основно от желязо, магнезий, сяра и киселини, които могат да издават миризмата на „ развалени яйца.“ .

Предполага се, че повърхността трябва да има известна миризма на желязо, дължаща се на железни оксиди

Изводи

- Познават експериментално размерите на планетите. Установете връзки за по-добро разбиране на размерите на Слънчевата система и размера на основните тела в нея: Слънчевата система „е празна“.
- Познават транслационните и ротационните движения на планетите.
- Познават някои характеристики на повърхностите на някои планети и Луната

Благодаря много за
вниманието!

